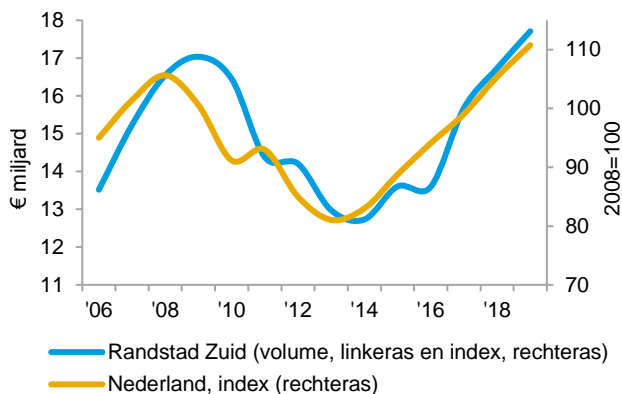

Samen met het EIB brengt Bouwend Nederland op BouwActueel alle relevante economische markt- en bedrijfsvoeringsinformatie voor leden bijeen. De website biedt inzicht in recente ontwikkelingen, prognoses en kengetallen bedrijfsvoering. Dit betreft zowel landelijke informatie als informatie voor de regio. Deze kwartaalrapportage biedt u inzicht in actuele economische ontwikkelingen voor uw regio en deelsector. Meer informatie vindt u op www.bouwendnederland.nl/bouwactueel.

Ontwikkeling bouwproductie

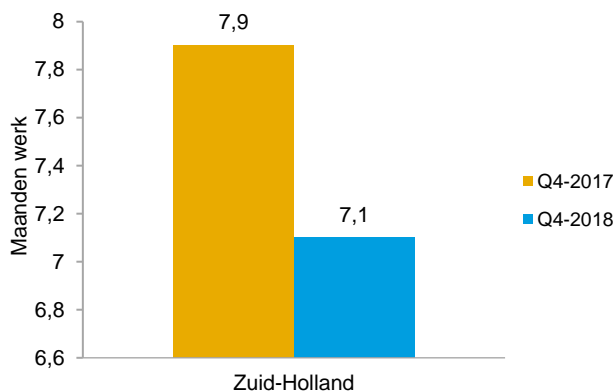

Groei bouwproductie zet door

De bouwproductie in Randstad Zuid - provincie Zuid-Holland - nam in 2018 toe met 6,5%. Hiermee volgde de bouwproductie in deze regio dezelfde ontwikkeling als de landelijke productie. Het productievolume komt dit jaar uit op € 16,7 miljard. Randstad Zuid heeft een aandeel van 24% in de landelijke bouwproductie. Naar verwachting blijft de bouwproductie dit jaar in dezelfde mate groeien als vorig jaar.

(Alle productiebedragen zijn in prijzen van 2017)

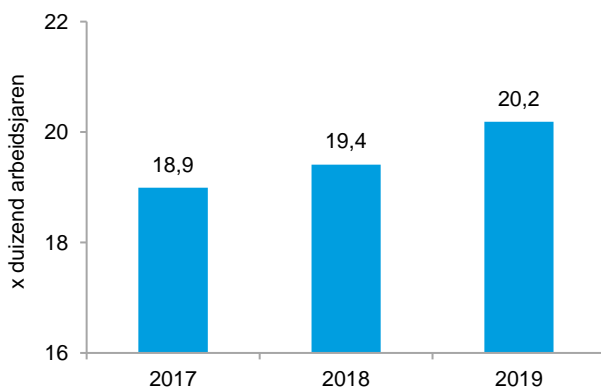
Orderportefeuilles

Lichte daling onderhanden werk

In Zuid-Holland zijn de orderportefeuilles van de bouwbedrijven in het vierde kwartaal van 2018 licht gedaald ten opzichte van het vierde kwartaal van 2017. De hoeveelheid werk is met 0,8 maand teruggelopen. Ook in landelijk perspectief presteert Randstad Zuid onder het gemiddelde.

Ontwikkeling werkgelegenheid

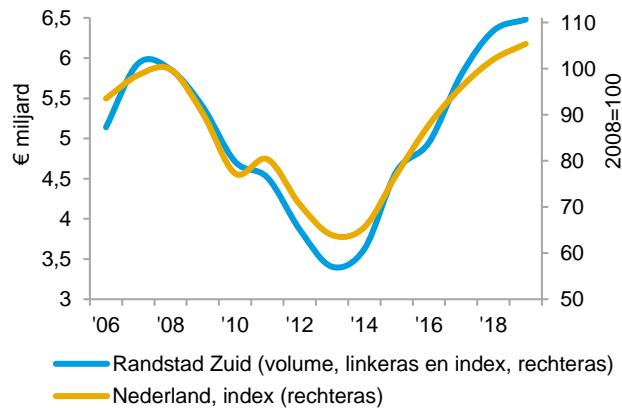
Lichte stijging arbeidsvolume

In 2018 is het aantal arbeidsjaren in Zuid-Holland met 2% toegenomen ten opzichte van 2017. Het aantal arbeidsjaren kwam in 2018 uit op 19.400. Naar verwachting trekt de groei in 2019 verder aan. Er wordt een groei verwacht van 4%, een verdubbeling van de groei ten opzichte van 2018.

(Het betreft hier de werkgelegenheid van de uitvoerende bouw)

Ontwikkeling woningbouwproductie

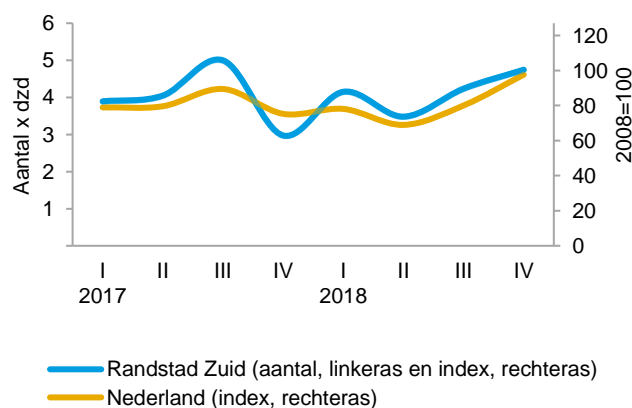

Groeiende productie* in de woningbouw

Afgelopen jaar groeide de woningbouwproductie in Randstad Zuid - provincie Zuid-Holland - met 9,5%. Hiermee overtreft de provincie het landelijk gemiddelde (+6%). Zuid-Holland draagt met € 6,3 miljard voor 23% bij aan het landelijk productievolume. De sterke groei neemt naar verwachting in 2019 iets af. De woningbouwproductie wordt voor dit jaar geraamd op € 6,4 miljard.

* *Nieuwbouw, herstel en verbouw, onderhoud*

Aantal vergunningen woningbouw

Sterke stijging vergunningverlening

In de eerste helft van 2018 trad een lichte daling op in het aantal verleende vergunningen. In deze periode werden ruim 7.600 vergunningen verleend. In dezelfde periode in 2017 waren dit er nog ruim 7.900. In de tweede helft van 2018 nam het aantal vergunningen toe naar ruim 8.900. Dit is een toename van 13% ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder.

Woningbouwproductie per provincie

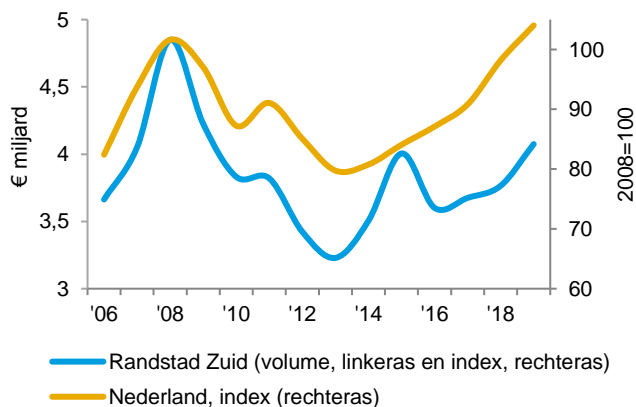
	Volume, € miljoen			Jaarlijkse verandering, %	
	2017	2018	2019	2018	2019
Zuid Holland	5.791	6.340	6.480	9,5	2
Nederland	26.125	27.725	28.625	6	3

Zuid-Holland presteert sterk

De regio bestaat enkel uit de provincie Zuid-Holland. De groei en het geraamde productievolume betreffen dan ook de verwachte ontwikkeling in Zuid-Holland. Het productievolume in Zuid-Holland is ruim een vijfde van de totale woningbouwproductie in Nederland.

Ontwikkeling utiliteitsbouwproductie

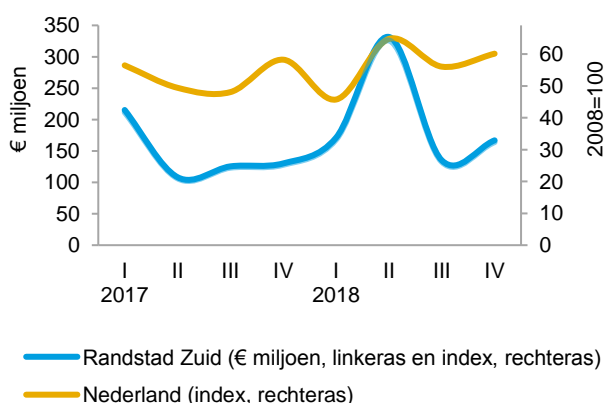

Licht groeiende utiliteitsbouwproductie*

De utiliteitsbouwproductie nam in 2018 toe met 2,5%. Hiermee blijft Zuid-Holland achter bij de landelijke ontwikkeling van 7,5%. Met een productievolume van € 3,8 miljard neemt Zuid-Holland bijna 18% van de totale landelijke productie voor zijn rekening. Naar verwachting slaat het beeld in 2019 om. Het groeipercentage wordt voor dat jaar geschat op 8%. Hiermee groeit de utiliteitsbouw in Zuid-Holland sneller dan het landelijk gemiddelde (+5,5%).

* Nieuwbouw, herstel en verbouw, onderhoud

Bouwvolume vergunningen utiliteitsbouw

Toename vergunde volume

Het bouwvolume van vergunningen voor nieuwe gebouwen nam in het eerste half jaar van 2018 sterk toe naar een niveau van € 500 miljoen. Dit is een stijging van 55% ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. In de tweede helft van 2018 zwakte het bouwvolume af naar een niveau van € 302 miljoen. Ondanks deze daling, betrof het een groei van 18% ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder.

*Prijsniveau 2017

Utiliteitsbouwproductie per provincie

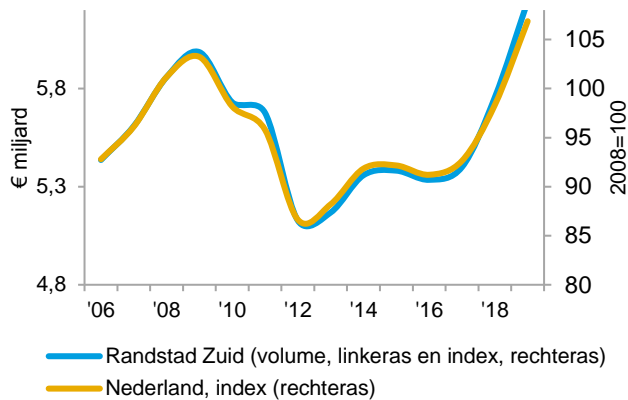
	Volume, € miljoen			Jaarlijkse verandering, %	
	2017	2018	2019	2018	2019
Zuid Holland	3.675	3.765	4.075	2,5	8
Nederland	19.325	20.775	21.925	7,5	5,5

Groeiende utiliteitsbouwproductie

De regio bestaat enkel uit de provincie Zuid-Holland. De groei en het geraamde productievolume betreffen dan ook de verwachte ontwikkeling in Zuid-Holland. Naar verwachting zal het aandeel van Zuid-Holland in de landelijk utiliteitsbouwproductie het komende jaar toenemen.

Ontwikkeling infraproductie

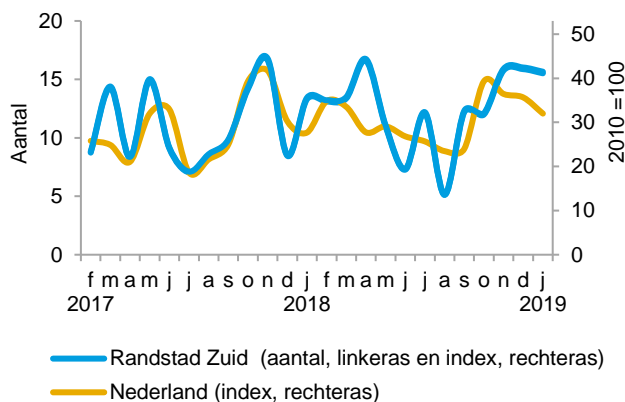

Infraproductie* in de lift

De productie ten behoeve van infrastructurele werken groeide in 2018 met 6,5%. Het totale productievolume in Zuid-Holland komt uit op € 5,8 miljard, waarmee het landsdeel ruim een derde van de binnenlandse productie voor zijn rekening neemt. De sterke groei in 2018 zal naar verwachting voortzetten in 2019.

* *Nieuwbouw en reconstructie, reparatie en onderhoud*

Openbare aanbestedingen

Aantal openbare aanbestedingen neemt toe

In het vierde kwartaal van 2018 zijn 44 openbare aanbestedingen uitgebracht. Dit zijn er vijf meer dan in dezelfde periode van het voorgaande jaar. Ook de jaarlijkse cijfers tonen een groei in het totaal aantal openbare aanbestedingen. In 2018 werden 148 openbare aanbestedingen uitgebracht. Dit is een stijging van 14% ten opzichte van 2017.

Infraproductie per provincie

	Volume, € miljoen			Jaarlijkse verandering, %	
	2017	2018	2019	2018	2019
Zuid Holland	5.400	5.755	6.245	6,5	8,5
Nederland	17.175	18.075	19.425	5	7,5

Evenwichtige groei

Als enige provincie in landsdeel Randstad Zuid valt de totale infraproductie in zijn geheel toe te schrijven aan Zuid-Holland. Het aandeel van Zuid-Holland in de landelijke productie is sinds 2015 constant rond een derde.